

VÅLD I NÄRA

RELLATIONER

Undantag i hemförsäkringar
hämmar jämställdhet

FORENA

INNEHÅLL

Sammanfattning	4
Inledning	5
Syfte och disposition	5
Våld i nära relationer	6
Princip om överfallsskyddet i hemförsäkringen	7
Ersättningar får inte skilja sig åt mellan kvinnor och män	8
Låg kännedom om skyddet vid överfall i hemmet	9
Majoriteten av bolagen står kvar vid den förlegade principen	10
Tio av tretton försäkringsbolag undviker ta ytterligare ansvar	12
Statens skadeståndsförslag inte skäl för branschen att abdikera	14
Andra villkorstekniska argument från branschen håller inte heller	15
Diskussion och slutsatser	16

SAMMANFATTNING

År 2021 begicks 81 procent av anmälda misshandelsbrott mot vuxna kvinnor av en bekant person. Hälften av brotten mot vuxna kvinnor utfördes inomhus, det vill säga ungefär 12 000 brott årligen. Våld i nära relation, och i synnerhet mäns våld mot kvinnor, är ett mycket stort samhällsproblem. Det är det i särklass tydligaste uttrycket för bristande jämställdhet mellan kvinnor och män.

Trots detta tillämpar de flesta försäkringsbolag i regel villkor som innebär att överfallsskyddet som ingår i deras hemförsäkring inte gäller ifall gärningspersonen tillhör den försäkrade kretsen. Denna princip innebär att överfallsskyddet inte gäller om gärningsperson och offer tillhör samma hushåll.

I praktiken innebär det att försäkringsskyddet vid överfall inom hemmet och vid våld i nära relationer, som i högre grad drabbar kvinnor, i praktiken är obefintligt. Därmed också den ekonomiska ersättningen som skulle kunna komma kvinnor till del. Forena menar att principen är förlegad och att det är hög tid för branschen att ändra den nuvarande hållningen.

Att en förändring behövs bekräftas av Forenas Novusundersökning om svenska folkets syn på överfallsskyddet. Resultaten visar att:

- 75 procent tror att hemförsäkringen täcker överfall i hemmet eller att den ger samma skydd oavsett om överfallet begås i eller utanför hemmet
- 80 procent tycker att fler försäkringsbolag ska erbjuda skydd för våld i nära relation.
- 20 procent kan tänka sig att byta försäkringsbolag för att få en hemförsäkring där våld i nära relation ingår i överfallsskyddet
- 35 procent är positiv till att lagstifta för att uppnå jämställdhet i överfallsskyddet

En översikt av de tretton ledande försäkringsbolagen visar vidare att:

- Majoriteten av försäkringsbolagen har kvar principen om undantaget i överfallsskyddet
- Tio av tretton försäkringsbolag erbjuder inget ytterligare akut skydd i överfallsskyddet

Forena har en förhoppning är att fler bolag ansluter sig till diskussionen och att branschen ställer sig bakom ett modernt och jämställt ramverk för överfallsskyddets utformning. Forena bidrar gärna i ett sådant arbete. Det bör vara en utformning med ett skydd där kvinnor och män kan förvänta sig likvärdig ersättning från sin hemförsäkring och där branschen är en del av lösningen på ett av våra största samhällsproblem. Det finns inga ursäkter att fortsätta tillämpa förlegade värderingar.

Forena vill att försäkringsbranschen omvärderar hur man ser på undantaget i hemförsäkringen och moderniserar den nuvarande principen i överfallsskyddet. Forena förväntar sig:

- Att försäkringsbolag som inte tagit bort undantaget i överfallsskyddet gör det omgående
- Att försäkringsbolagen kommer överens om en branschgemensam praxis för ett utökat skydd i hemförsäkringen vid våld i nära relation
- Att försäkringsbolagen säkerställer att kvinnor och män får ut samma ekonomiska resurser från överfallsskyddet, för att kompensera det faktum att kvinnor idag betalar likvärdig premie som män utan att ha rätt till motsvarande ersättning

INLEDNING

Våld i nära relation och i synnerhet mäns våld mot kvinnor är ett stort samhällsproblem. Det är det tydligaste uttrycket för bristande jämställdhet mellan kvinnor och män. Det dör exempelvis fler kvinnor på grund av våld i hemmet än vad det dör kvinnor på arbetsplatsen.

Trots de senaste årens intensifierade debatt, och efter alarmerande rapporter om brott från kvinnojourer under covid-19 pandemin, råder fortfarande okunskap om hur våldet tar sig i uttryck. Det råder också stor okunskap om vilket skydd som gäller en utsatt inom hemmets fyra väggar. Få känner framför allt till bristerna i, och den ofta totala avsaknaden av, försäkrings-skydd vid våld i nära relationer.

Vid skador som uppkommer på egendom i hemmet kan individer ha rätt till ersättning från hemförsäkringen. Det gäller även vid överfall utanför hemmet. I hemförsäkringen ingår ett så kallat överfallsskydd och det finns ofta fastställda ersättningsbelopp för olika typer av överfall, brott och kränkningar.

När försäkringsbolagen formulerar sina löften till kunder är "trygghet" och "säkerhet" ord som står i fokus. Det är också trygghet och säkerhet som kunden köper och förväntar sig vid en eventuell olycka eller ett överfall.

Överfallsskador orsakade av någon inom den försäkrade kretsen, företrädesvis i hemmet, är dock vanligtvis undantagna i försäkringsvillkoren. Det är alltså inte alla i hushållet som får ta del av den trygghet och säkerhet som försäkringstagaren betalat och försäkrat sig för när det verkligen gäller.

Utbetalningar från överfallsskyddet har därför historiskt i huvudsak tillfallit män, bland annat som en följd av att de oftare drabbas av våld utanför hemmet av en okänd gärningsperson. Skyddet vid överfall inom hemmet och vid våld i nära relationer, som i högre grad drabbar kvinnor, är i stället i praktiken och realiteten obefintligt fram till för ett par år sedan.

Utöver att principen motverkar jämställdhet så rimmar den illa med den grundregel som försäkringsidén vilar på; att den premie du betalar ska motsvara den risk du bidrar med.

SYFTE OCH DISPOSITION

Denna rapport syftar till att få försäkringsbranschen att i högre grad bidra till jämställdhet genom att möta det samhällsproblem som våld i nära relationer är. Försäkringsbolag har en viktig roll som hållbara samhällsaktörer när det gäller trygghet och säkerhet på lika villkor mellan kvinnor och män. Forena vill med rapporten peka på det ansvar försäkringsbranschen har att agera sammanhållet, bland annat med utgångspunkt från Agenda 2030, som flera av företagen ställt sig bakom. Enligt mål 5 om jämställdhet, och framför allt delmålet 5a, ska kvinnor och män ha lika tillgång till finansiella tjänster samt lika rätt till ekonomiska resurser.

I rapporten beskrivs statistik om våld i nära relationer och en översiktlig fakta om överfallsskyddet hos de bolag som erbjuder hemförsäkring och finns med på Konsumenternas rankinglista. Vi redogör även för nya siffror som visar på svenska folkets och försäkringstagarnas kännedom om överfallsskyddet. Rapporten avslutas med diskussion och slutsatser.

VÅLD I NÄRA RELATIONER

Under 2021 anmäldes totalt 81 600 misshandelsbrott enligt Brottsförebyggande rådet.¹ De anmälda misshandelsbrotten för kvinnor har ökat de senaste tio åren, medan de har minskat för män. I 57 600 av dessa anmälda fall av misshandel är den utsatta bekant med gärningspersonen.

I 81 procent av fallen av anmälda misshandelsbrott mot vuxna kvinnor begicks dessa av en bekant person.² Det handlar om 23 500 fall av misshandel mot kvinnor av en känd gärningsperson, vilket är 64 misshandelsfall per dag.

Det är alltså betydligt vanligare att gärningspersonen finns inom hemmet och är närstående vid handlagda misshandelsbrott mot kvinnor, jämfört med misshandelsbrott mot män. Hälften av brotten mot vuxna kvinnor begås dessutom inomhus, det vill säga ungefär 12 000 brott årligen. Sveriges vanligaste brottsplats är hemmet.

Bakom varje enskilt fall i statistiken finns kvinnor som drabbats av kränkning, lidande och våld i sitt eget hem. Ofta har inte bara kvinnan som blivit direkt utsatt för våldet påverkats utan även barn och andra människor runt omkring.

Den nationella trygghetsundersökningen från Brottsförebyggande rådet visade redan 2014 att kvinnor även utsätts för betydligt grövre våld. Det innebär att behovet av akut hjälp och stödinsatser, av framför allt sjukvård, är större för kvinnor. Bland de kvinnor som blev utsatta för grov misshandel uppgav ungefär 30 procent att de hade behövt uppsöka en läkare, sjuksköterska eller tandläkare (för män är motsvarande siffra 2 procent).

Under 2021 konstaterades 15 fall av dödligt våld mot kvinnor där offer och förövare hade en parrelation vid tidpunkten för brottet eller tidigare.³ Samma år förolyckades tre kvinnor i arbetslivet. Det visar på vidden av våldet som kvinnor utsätts för i hemmet i dagens Sverige. Bara under de första fyra månaderna av 2022 har media rapporterat om 11 brott där kvinnor mördats av någon de var eller hade varit i en relation med.⁴

Härutöver finns ett stort mörkertal. Den officiella statistiken fångar många gånger inte upp alla våldets uttrycksformer i nära relationer, som psykiskt våld, digitalt våld, materiellt våld eller ekonomiskt våld. Kvinnor har sammantaget ett stort behov av stödinsatser, akut hjälp och sjukvård.

PRINCIP OM ÖVERFALLSSKYDDET I HEMFÖRSÄKRINGEN

I Sverige lägger invånarna ungefär 19 miljarder per år på hemförsäkringens löfte om trygghet och säkerhet när det oväntade händer.⁵ Utöver ekonomisk kompensation för förlust av egendom eller skada ingår, som tidigare nämnts, även ett överfallsskydd i hemförsäkringen.

Vad många inte känner till är att det har funnits en sedan länge branschgemensam princip gällande överfallsskyddet i hemförsäkringen. Principen innebär att skador orsakade av någon annan som också omfattas av försäkringen eller tillhör samma hushåll är undantagna denna kompensation. Detta innebär att försäkringstagare kan få:

- Krisstöd om huset brunnit upp eller vid inbrott. Men inte vid misshandel eller våldtäkt av en partner, barn eller annan person som tillhör hushållet som omfattas av försäkringen.
- Evakueringsboende vid brand- eller vattenskada. Men inte vid misshandel eller våldtäkt av en partner, barn eller annan person som tillhör hushållet.
- Hjälp om någon utan samtycke använder en individs identitet för att begå bedrägeri eller annan kriminell handling. Men inte om en partner med våld eller hot om våld tar kontroll över sin partners ekonomi
- 150 000 kronor i ersättning vid grovt våldsbrott som du har blivit utsatt för av en gärningsperson du inte delar hemförsäkring med. Men ingenting vid misshandel eller våldtäkt av en partner i samma hushåll.

Samtliga försäkringsbolag kräver polisanmälan för att ha rätt till försäkringsersättning och denna måste göras så snart som möjligt efter händelsen. Det finns inga krav på att gärningspersonen behöver vara känd för att en person ska få försäkringsersättning vid ett överfall, men det får inte vara en känd person ifrån samma hushåll. Då är det enligt principen inte ett överfall som ger rätt till ersättning.

¹ Brottsförebyggande rådet, statistik 2021

² Motsvarande siffra för vuxna män var 45 procent

³ Brottsförebyggande rådet, slutlig statistik, 2022-03-31

⁴ Aftonbladet, 2022-04-29

⁵ Svensk Försäkring, Försäkringsmarknaden, Kvartal 4 2021

ERSÄTTNINGAR FÅR INTE SKILJA SIG ÅT MELLAN KVINNOR OCH MÄN

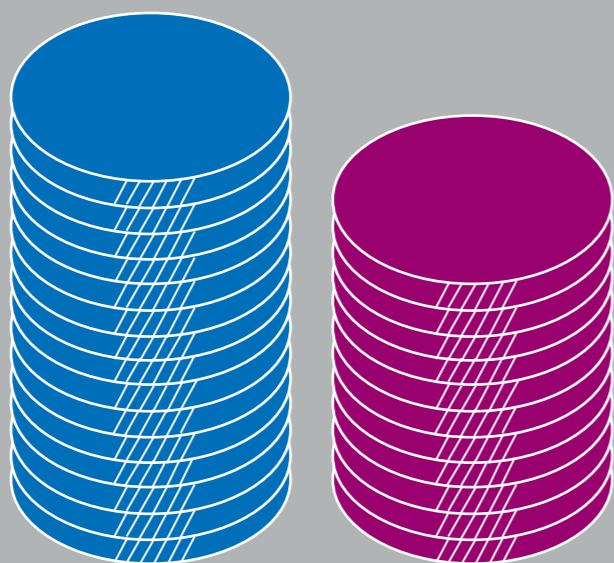
Trots den historiska, och fortfarande i hög grad branschgemensamma principen, är det sedan december 2012 förbjudet att använda kön som faktor i premieberäkningen för försäkringar. Enligt ett beslut i EU-domstolen 2011 ansågs detta diskriminerande. Trots att vissa köns-specifika försäkringstekniska faktorer används i samband med försäkringstjänster ville EU säkra likabehandling av kvinnor och män.

Förbudet är även angivet i diskrimineringslagen (2008:567). Enligt 12 § 2 st anges att enskilda personers försäkringspremier eller försäkringsersättningar inte får skilja sig åt mellan kvinnor och män utifrån beräkningar baserade på kön. Det innebär att om ett kön är mindre drabbat än det andra så får inte prissättningen ändras för det mindre drabbade könet eller tvärtom.

Försäkringsbolag måste samtidigt självfallet, som nämnts ovan, kunna identifiera och prissätta risker för olika grupper. Individen ska, så långt det är möjligt inom en viss riskgrupp, dock bara betala för den risk som individen själv bidrar med. Annat vore osolidariskt mot andra försäkringstagare och leda till ökad ojämlikhet. En korrekt och saklig riskbedömning kan därmed innebära differentierade premier och är inte en fråga om diskriminering.

Det är emellertid uppenbart att den fortfarande i hög utsträckning gällande principen är problematisk ur ett jämställdhetsperspektiv. Grundtanken med undantaget är att man inte ska få ut ersättning för sådant man själv, med uppsåt, skadat men i kontexten våld i nära relation innebär det att kvinnor likställs med egendom. Denna indelning i riskgrupper utifrån kön betyder vidare att de ekonomiska resurserna inte blir jämställt fördelade.

För att kompensera för det faktum att kvinnor och mäns risk skiljer sig åt men inte får prissättas olika måste jämställdhet i överfallsskyddet uppnås på annat sätt – bland annat genom att säkerställa att kvinnor och män som kollektivt får en mer jämlik fördelning av ersättningen.

LÅG KÄNNEDOM OM SKYDDET VID ÖVERFALL I HEMMET

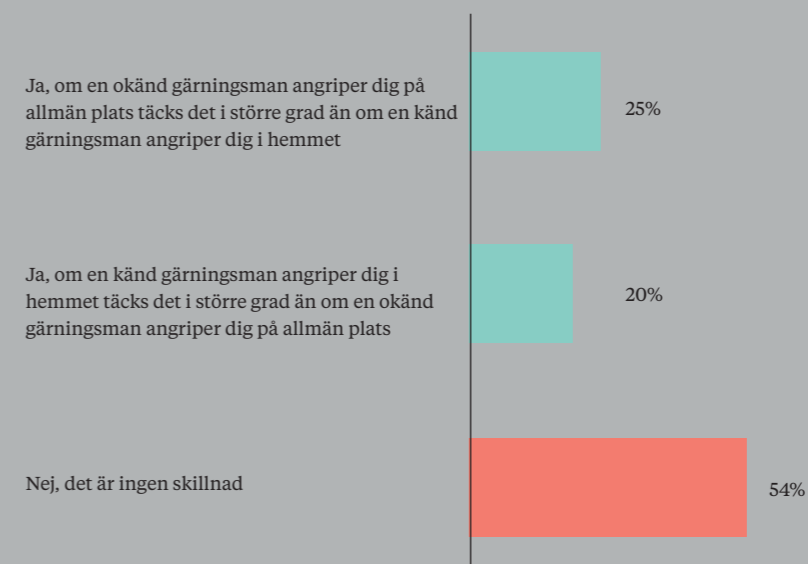
Forena har undersökt hur svenska folket ser på vem som är mest drabbad av överfall och om överfallsskydd ska ingå i hemförsäkringen.⁷

Resultaten visar sammantaget att nästan 75 procent tror att hemförsäkringen täcker överfall i hemmet eller att den ger samma skydd oavsett om överfallet sker inom eller utom hemmet. Kännedom om att de allra flesta bolagen fortsatt står fast vid undantaget i överfallsskyddet i hemförsäkringen, och därmed likställer våld mot en annan person med skada på egendom, är alltså mycket låg.

- En av fem tror att hemförsäkringen täcker ett överfall av en närstående i hemmet, trots att det inte är fallet.
- Fler än hälften tror att överfall inom hemmet och utanför hemmet ger samma skydd, vilket heller inte stämmer.

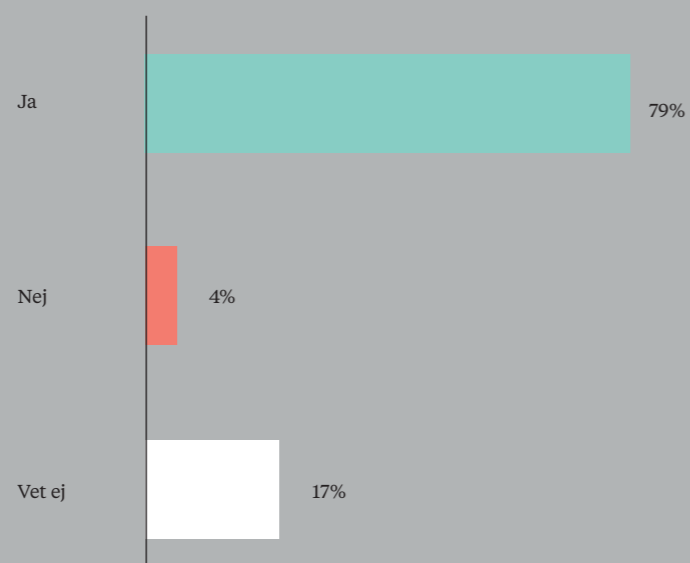
Åtta av tio svenskar tycker att fler försäkringsbolag borde erbjuda någon form av skydd för våld i nära relationer i sina hemförsäkringar. Kvinnor tycker i något högre utsträckning än män att överfallsskydd borde ingå i hemförsäkringen.

FRÅGA: Hemförsäkringens överfallsskydd ska ge ersättning vid överfall. Tror du att någon av situationerna nedan täcks i större utsträckning av hemförsäkringen än det andra?

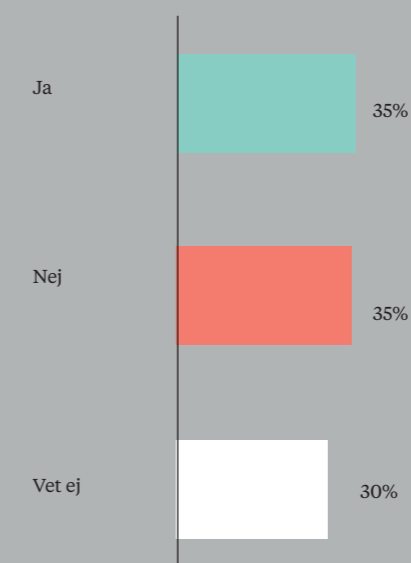

⁷ Undersökningen är genomförd via webbintervjuer i Novus slumpmässigt rekryterade Sverigepanel, november 2021. Populationen var 1016 och svarsfrekvensen 58 procent.

FRÅGA: Idag är det fem försäkringsbolag som i sina hemförsäkringar har någon form av skydd för våld i nära relation – tycker du fler borde erbjuda detta?

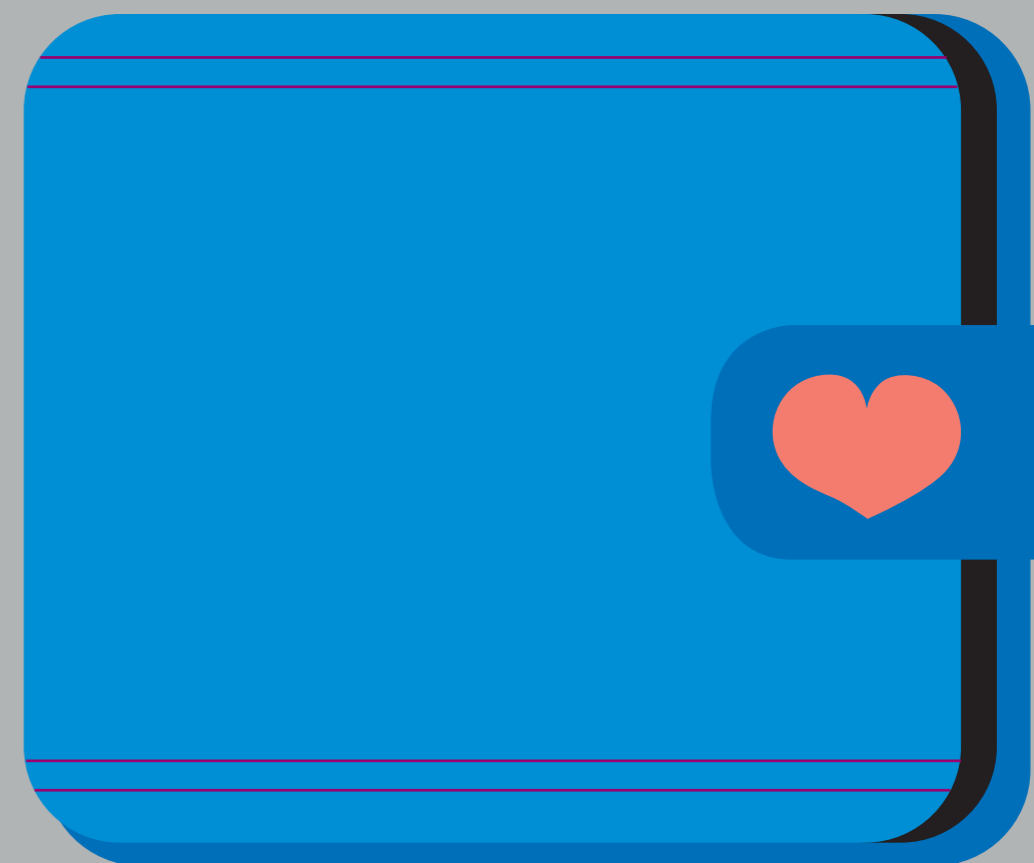
FRÅGA: Om inte försäkringsbolagen erbjuder överfallsskydd i nära relation borde man då lagstifta om det så att de tvingas erbjuda det?

Som tidigare nämnts får inte försäkringsbolagen använda kön i riskbedömning och därmed inte heller i prissättningen av försäkringarna. Enligt resultaten tycker också 70 procent av svenska folket att det är rätt med en likadan prissättning mellan könen. Detta indikerar att allmänheten, som i hög utsträckning också direkt eller indirekt är försäkringstagare, inte vill ha könsbaserade skillnader i prissättning, riskbedömning eller möjligheter till ekonomisk ersättning.

Fler än var femte (22 procent) i undersökningen skulle kunna tänka sig att byta försäkringsbolag för att ha en hemförsäkring som omfattar våld i nära relationer i överfallsskyddet.

I undersökningen ställdes även frågan om lagstiftning kan vara en väg framåt för att uppnå det faktum att överfallsskydden gäller för våld i nära relation. Det visade sig att fler än var tredje (35 procent) är positiva till att lagstifta om att tvinga försäkringsbolag att erbjuda ett heltäckande överfallsskydd som inkluderar våld i nära relation såtillvida de inte redan erbjuder det.

MAJORITETEN AV BOLAGEN STÅR KVAR VID DEN FÖRLEGADE PRINCIPEN

Det råder påtagliga skillnader mellan hur försäkringsbolagen ser på den gällande principen om överfallsskyddet i hemförsäkringen. Utifrån försäkringsbolagen i Konsumenternas Försäkringsbyrås oberoende jämförelselista av hemförsäkringar kan vi konstatera att majoriteten av bolagen står kvar vid den förlegade principen.⁸ I tabellen nedan beskrivs hur de hanterar undantaget i överfallsskyddet, kravet om fällande dom samt huruvida de jobbar med Agenda 2030 och målet om jämställdhet.⁹

Folksam var först med att ta bort undantaget i överfallsskyddet den 1 januari 2018, efter att en av deras största kunder Kommunal efterfrågade denna villkorsändring.¹⁰ ICA Försäkring tog bort undantaget drygt ett år senare. Företaget menade att det var "uppenbart oförsvarligt att ha kvar en så otidsenlig villkorsskrivning".

Överfall av någon inom samma hushåll, det vill säga av en känd gärningsperson, förutsätter både polisanmälan och fällande dom för att det ska bli aktuellt med någon form av ersättning. När det gäller målet om jämställdhet, och delen om lika rätt till ekonomiska resurser och tillgång till finansiella tjänster, i enlighet med Agenda 2030 är det endast Folksam med dotterbolag som hänvisar till målet. Trots avsaknaden av fler bolag som aktivt agerar specifikt i denna jämställdhetsfråga läggs det mycket resurser på att få konsumenternas förtroende kring socialt ansvarstagande och hållbarhet från försäkringsbolagens sida.¹¹

TABELL: BOLAG MED OCH UTAN BORTTAGET UNDANTAG I ÖVERFALLSSKYDDET, DOMSLUTSKRAV OCH AGENDA 2030

FÖRSÄKRINGSBOLAG	UNDANTAGET BORTTAGET	DOMSLUTSKRAV	AGENDA 2030: MÅL 5 A
Aktsam	Nej	-	Nej
Dina	Ja, 2019-09-01	Fällande dom krävs	Nej
Folksam	Ja, 2018-01-01	Fällande dom krävs	Ja
Gjensidige	Nej	-	Nej
Hedvig	Nej	-	-
ICA Försäkring	Ja, 2019-04-01	Fällande dom krävs	Nej
If	Ja, 2021-09-01	Fällande dom krävs	Nej
Länsförsäkringar	Nej	-	Nej
Moderna	Nej	-	Nej
Safetown	Nej	-	Nej
Tre Kronor (Swedbank)	Ja, 2020-04-01	Fällande dom krävs	Ja
Trygg-Hansa	Nej	-	Nej
WaterCircles	Nej	-	Nej

Källa: Företagens webbsidor, årsredovisning, hållbarhetsrapporter

Enligt Brottsförebyggande rådet var det knappt fyra procent av allt våld i nära relationer som anmäldes 2014.¹² Det är förvisso några år sedan nu. Men trots att de flesta anmälda brotten dagligen handläggs i åklagarledda förundersökningar, är det fortfarande knappt 20 procent av dessa brottsmisstankar som leder till någon form av lagföring.¹³ När det gäller våld i nära relationer handlar det ofta om snåriga och tidskrävande processer, både försäkrings- och skadeståndsrättsligt.

Med utgångspunkt i att endast fyra procent anmäler brott i nära relation, och det dessutom är svårt att få ut ersättning till följd av kraven om fällande dom, är den branschgemensamma principen i praktiken gällande. Det innebär att kvinnor, som har den största risken för att utsättas för våld i nära relation i sitt hem, inte täcks av försäkringen och de ekonomiska resurserna inte kommer kvinnor till del. Det handlar således om en orättvis fördelning av makt, inflytande och resurser utifrån kön.

Men när gärningspersonen är okänd, vilket ofta är fallet vid det våld som män utsätts för, räcker det med en slutförd förundersökning för att kunna få ersättning.

⁸ www.konsumenternas.se/

⁹ Moderna Försäkringar och Trygg-Hansa har fusionerats sedan april 2022 och är nu en del av den skandinaviska försäkringsgruppen Tryg Forsikring. I tabellen redovisas de som separata bolag. Tre Kronor är ett dotterbolag till Folksam

¹⁰ Kommunalarbetaren, "Misshandlade kan få bättre skydd", december 2016

¹¹ Exempel: Sak&Liv, "Länsförsäkringar uppfattas som hållbarast i försäkringsbranschen", 27 april 2022

¹² Brottsförebyggande rådet, Brott i nära relationer – en nationell kartläggning, 2014

¹³ Åklagarmyndighetens årsredovisning 2021

TIO AV TRETTON FÖRSÄKRINGSBOLAG UNDVIKER TA YTTERLIGARE ANSVAR

På senare år har några försäkringsbolag fattat beslut om nya villkor i försäkringarna. Företagen har brutit ny mark och gått före och därmed till väsentliga delar börjat fråga den historiska principen om att överfall i hemmet inte är grund för ersättning.

Idag erbjuder tre av de tretton försäkringsbolagen som säljer hemförsäkring med överfalls-skydd ytterligare skydd vid våld i nära relationer. Skyddet hos ICA Försäkring utgår inte från en brottslig händelse (även om det inte sällan är en sådan i bakgrunden) utan från det fastställda behovet av skyddat boende. Detta gör det möjligt att betala ut ersättning utan krav på polisanmälan.

Det innebär att bolaget betalar ut ersättning för merkostnader som uppstår när den försäkrade tvingas flytta till en kvinnojour, skyddat boende eller liknande. Skyddet gäller upp till 15 000 kr i månaden i tre månader och kan användas för att bekosta mat, transport, nyinköp av kläder och hygienartiklar eller nödvändig hushållsutrustning.

Den 1 juli 2021 införde Folksam ett skydd liknande ICA Försäkring med ersättning för akuta merkostnader. Den 1 april 2022 införde även Tre Kronor detta skydd, efter att ha tagit bort undantaget ett år tidigare, som ger ersättning på upp till 15 000 kr i månaden i högst tre månader för kostnader som uppstår när den försäkrade tvingas lämna sitt hem för att undkomma våld.

Enligt tabellen nedan kan vi samtidigt konstatera att tio av tretton försäkringsbolag inte erbjuder någon form av ytterligare skydd. Dessa tio bolag, vilket motsvarar merparten av hemförsäkringsmarknaden, undviker att ta det utökade ansvar som deras kunder rimligen kan förvänta sig.

Det faktum att så många bolag inte agerat gör det svårt att hitta en, för problemet värdig, branschgemensam försäkringspolicy för våld i nära relationer som utgår från att kvinnor och män ska ha rätt till likvärdigt skydd av sina hemförsäkringar.

FÖRSÄKRINGSBOLAG MED OCH UTAN ETT YTTERLIGARE SKYDD VID VÅLD I NÄRA RELATIONER.

FÖRSÄKRINGS- BOLAG	YTTERLIGARE SKYDD – MERKOSTNADER	YTTERLIGARE SKYDD – KRISSTÖD	KRAV FÖR ATT BEVILJAS ERSÄTTNING
Aktsam	Nej	Nej	–
Dina	Nej	Nej	–
Folksam	Ja, 2021-07-01. Merkostnader på upp till 15 000 kr i högst tre månader från skadedagen	Ja, 2021-07-01. Upp till 10 behandlingar av psykolog eller liknande	Att händelsen är polisanmäld
Gjensidige	Nej	Nej	–
Hedvig	Nej	Nej	–
ICA Försäkring	Ja, 2019-04-01. Merkostnader på upp till 15 000 kr/mån i högst tre månader från skadedagen. Ombudshjälp 15 000 kr	Ja, 2019-04-01. Upp till 10 behandlingar av psykolog eller liknande	Att det skyddade boendet intygar att ett behov finns
If	Nej	Nej	–
Länsförsäkringar	Nej	Nej	–
Moderna	Nej	Nej	–
Safetown			
Tre Kronor via Swedbank/ Sparbankerna	Ja, 2022-04-01. Merkostnader på upp till 15 000 kr/mån i högst tre månader från skadedagen	Ja, 2022-04-01. Upp till 10 behandlingar av psykolog eller liknande	Att händelsen är polisanmäld
Trygg-Hansa	Nej	Nej	–
WaterCircles	Nej	Nej	–

Källa: Företagens webbsidor och årsredovisningar

STATENS SKADESTÅNDSFÖRSLAG INTE SKÄL FÖR BRANSCHEN ATT ABDIKERA

Utöver den privata hemförsäkringen och överfallsskyddet kan en individ utsatt för brott också ha rätt till skadestånd såväl som till den statliga brottsskadeersättningen. I en proposition lämnade regeringen i mars 2022 förslag för att stärka brottsoffers rätt till skadestånd och möjligheterna att få ut ersättning.¹⁴ Det handlar sammantaget om höjda belopp till brottsoffer.

Skadestånd för kränkning med anledning av brott, s.k. kränkingsersättning, är en form av skadestånd som inte förutsätter att någon fysisk skada har uppkommit. De nya förslagen kommer att leda till tydligt höjda ersättningsnivåer när det gäller samtliga typer av kränkningar. Kränkingsersättning kan komma i fråga om någon allvarligt kränker någon annan genom brott som innefattar ett angrepp mot dennes person, frihet, frid eller ära. Kränkingsersättningen är tänkt att kompensera den kränkte för de negativa känslor som det brottsliga angreppet har framkallat, till exempel rädsla, förnedring, skam eller liknande.

Kränkingsersättningens storlek ska bestämmas efter vad som är skäligt med hänsyn till handlingens art och varaktighet. Vid bedömningen av vad som utgör skälig kränkingsersättning ska ersättningen bestämmas på ett sätt som även innebär att den kränkte får upprättelse för angreppet.

Samhällsförändringar, socialt ansvar i form av Agenda 2030 och andra externa och tilltagande risker av olika slag, som exempelvis dessa lagändringar, skulle kunna påverka branschen att överväga förändringar i prissättning och ersättningsnivåer gentemot olika riskgrupper. Risken torde dock vara minimal. Överfallsersättningar utgör en liten del jämfört med utbetalningar till följd av brand, inbrott eller vattenskador.

ANDRA VILLKORSTEKNISKA ARGUMENT FRÅN BRANSCHEN HÅLLER INTE HELLER

Ett argument som förts fram från branschen när det kommer till att ta bort undantaget i överfallsskyddet rörande personer inom den egna försäkrade kretsen har varit att det är svårt villkorstekniskt. Flera försäkringbolag har visat att det inte är svårt eller juridiskt komplicerat. Dessutom finns det en inkonsekvens hos berörda bolag som gör undantag när det gäller överfallsskyddet mellan personer som omfattas av samma hemförsäkring.

Inom reseskyddet i vissa hemförsäkringar är det exempelvis fullt möjligt att få ersättning för sina vårdkostnader om en person misshandlats på resa av en hushållsmedlem. Detta är ett mycket positivt agerande men beträffande undantaget i överfallsskyddet undviker bolagen en förändring.

Det är överraskande med tanke på att branschen i andra fall har visat på stor initiativförmåga och kommit fram till kreativa snabba lösningar på hastigt uppkomna samhällsutmaningar, rörande alltifrån trafiksäkerhet till hållbara investeringar. Det senaste exemplet är att flera av de stora försäkringsbolagen utökade sina hemförsäkringar i samband med Rysslands invasion av Ukraina. De försäkringstagare som väljer att erbjuda rum till flyktingar behöver därmed inte oro sig varken för ökad risk för egendomsskador eller höjda premier.

Ett annat argument har varit att det inte går att säkerställa att pengarna hamnar hos den utsatta och inte hos gärningspersonen. Det är visserligen en befintlig risk men motiverar inte det faktum att överfallsskyddet idag missgynnar kvinnor.

Det främsta argumentet är dock att det i praktiken inte gör så stor skillnad att ta bort undantaget vilket tyvärr är sant. För att få ut ersättning från överfallsskyddet i hemförsäkringen oavsett våldstyp krävs nämligen en polisanmälan, vilket inte görs i majoriteten av fallen när det kommer till våld i nära relation.

Med det sagt är alltså ett borttagande av undantaget i överfallsskyddet ett absolut minimum – det krävs ytterligare förändringar i överfallsskyddet för att verkligen hjälpa utsatta kvinnor och barn.

¹⁴ Regeringens proposition 2021/22:198, Stärkt rätt till skadestånd för brottsoffer, 2022

DISKUSSION OCH SLUTSATSER

Forena menar att det är uppseendeväckande att ledande försäkringsbolag fortfarande i stor utsträckning försvarar att överfallsskador orsakad av någon inom den egna försäkrade kretsen ska vara undantagna överfallsskyddet.

De svenska försäkringsbolagen har samtidigt höga ambitioner när det gäller hållbarhet och socialt ansvar. Forena tycker att det är beklagligt att dessa bolag inte visar samma handlingskraft när det kommer till mäns våld mot kvinnor och den utmaning som våldet innebär för jämställdhetens utveckling. Det sociala ansvaret branschen säger sig ta kan med vetskapen om innehållet i denna rapport ifrågasättas. Principen om undantaget i överfallsskyddet är helt enkelt inte värdigt en bransch med den höga svansföringen i de sociala frågorna.

Forena välkomnar att det lagförslag som ligger på riksdagens bord kommer att förbättra möjligheten till ersättning även vid våld i nära relationer. Lagändringarna är dock inte skäl för försäkringsbranschen att inte ta sitt sociala ansvar och bidra till Agenda 2030 och målet om jämställdhet. I vår undersökning kan vi också se att allmänheten efterfrågar nya och hållbara produkter för att öka alla människors individuella trygghet, oavsett kön.

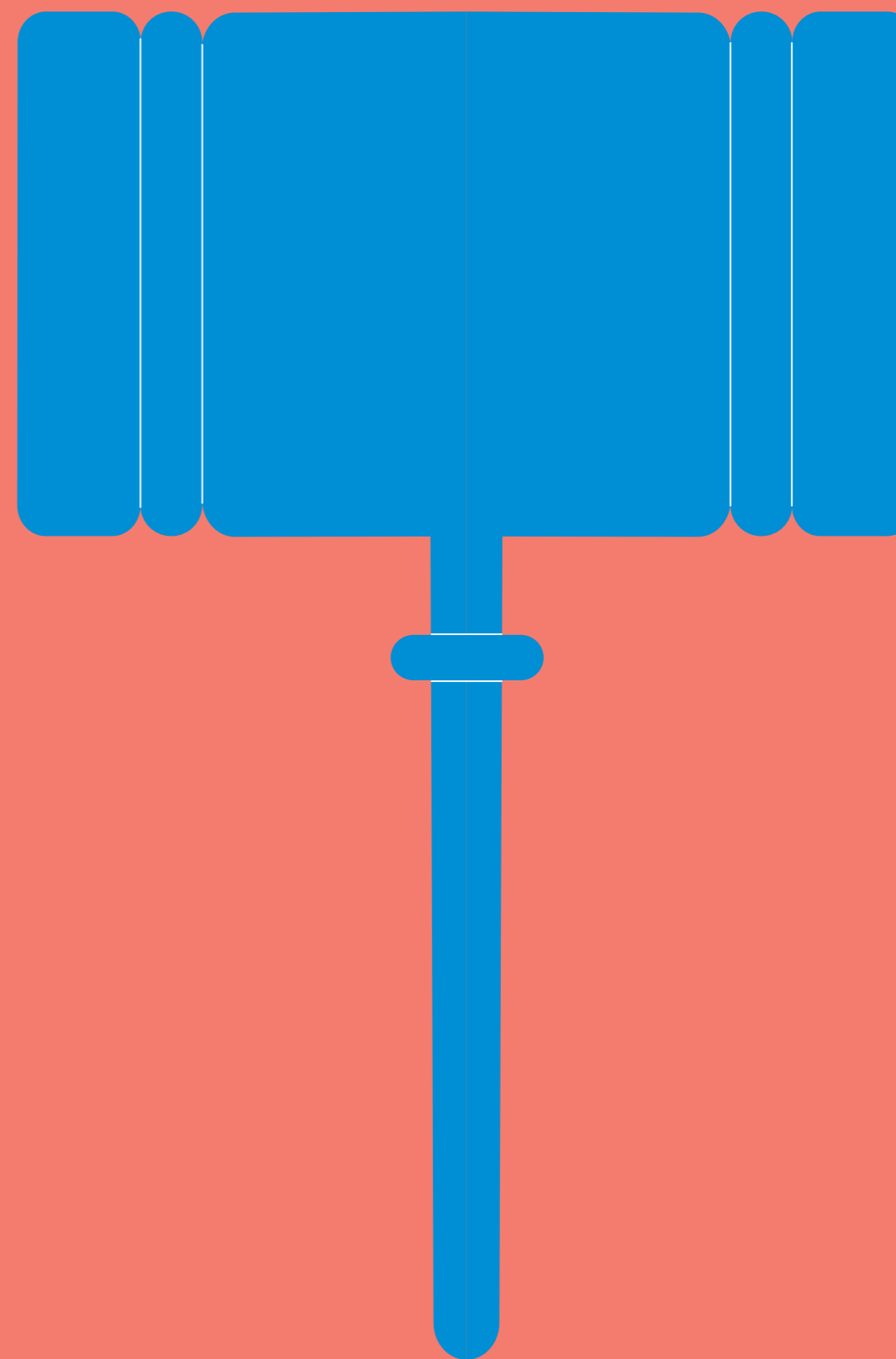
Argument om att premierna skulle bli alltför höga och verksamheten inte skulle bära sig håller inte och är ett slag mot alla kvinnor och jämställdheten. Argumentet att det i praktiken inte är så många kvinnor som blir hjälpta av att ta bort undantaget på grund av att kravet på fällande dom är en klen ursäkt för att försvara det faktum att kvinnor jämförs med egendom.

Att ta bort undantaget måste därför ses som ett första steg och följas av ett utökat skydd i någon form där kvinnor erbjuds ekonomisk, juridisk och psykologisk hjälp att lämna en våldsam relation. Det är sammantaget hög tid att kompensera det faktum att kvinnor idag betalar lika mycket premier som män utan att få motsvarande ersättning. Med detta sagt vill Forena:

- Att försäkringsbolag som inte tagit bort undantaget i överfallsskyddet gör det omgående
- Att försäkringsbolagen kommer överens om en branschgemensam praxis för ett utökat skydd i hemförsäkringen vid våld i nära relation
- Att försäkringsbolagen säkerställer att kvinnor och män får ut samma ekonomiska resurser i överfallsskyddet, för att kompensera det faktum att kvinnor idag betalar likvärdig premie som män utan att ha rätt till motsvarande ersättning.

Vår förhoppning är att fler bolag ansluter sig till diskussionen och att branschen ställer sig bakom ett modernt och jämställt ramverk för överfallsskyddets utformning. Forena bidrar gärna i ett sådant arbete. Det bör vara en utformning med ett skydd där kvinnor och män kan förvänta sig likvärdig ersättning från sin hemförsäkring och där branschen är en del av lösningen på ett av våra största samhällsproblem.

Om en förändring inte kommer till stånd kommer också staten behöva kliva in och skärpa lagstiftningen. Våra resultat från undersökningen visar att allmänheten inte heller är främmande för att det kan behöva bli en fråga om lagstiftning. Finansinspektionen skulle därutöver kunna utnyttja sitt handlingsutrymme i arbetet med Agenda 2030 till att mer handla om jämställdhet. Hittills har myndigheten i huvudsak verkat i klimatfrågan. Det finns således outnyttjade möjligheter även för staten att i större utsträckning agera – om inte branschen gör det på egen hand.

FORENA

www.forena.se

Tryck: Tellogruppen 2022